

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Synpunkter på remissen om Utökad undervisningstid i matematik (U2012/3839/S)

Lärarnas Riksförbund har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerad remiss. De synpunkter förbundet har när det gäller matematikämnet i timplanen, gäller timplanen i stort och har alltså bäring även på övriga ämnen.

Förbundet vill redan inledningsvis uttrycka förvåning över att departementet inte tar ett helhetsgrepp om den nationella timplanen, och gör en genomlysning av samtliga ämnens tidstilldelning i förhållande till målen. Av denna anledning har förbundet ett antal generella synpunkter att meddela.

Generella synpunkter

Den nationella timplanen för grundskolan är ett av de viktigaste styrinstrumenten staten förfogar över i syfte att skapa en likvärdig skola. Fram till dags dato är det ett verktyg som staten inte använt sig av i någon större utsträckning och därför har timplanen inte heller så stor betydelse för huvudmännen, något som givetvis drabbat eleverna. Detta kunde Lärarnas Riksförbund visa i en rapport som presenterades på Matematikbiennalen 2012, *Nationella timplaner – en förutsättning för likvärdig grundskola?*

Så länge det är huvudmännens ansvar att fritt fördela tiden som anges i timplanen kommer skillnaderna mellan olika skolor och huvudmän att förbli stora. Det innebär att vissa elever går miste om viktig undervisningstid, vilket strider mot timplanens intentioner. Konstruktionen med ett antal timmar per ämne att fritt fördela över nio årskurser är därför felaktig.

Det faktum att de skolor som ingick i det statliga försöket med timpanelösa skolor får fortsätta att vara timpanelösa, samt att ytterligare skolor har möjlighet att efter ansökan hos Skolinspektionen få slippa timplanen, anser förbundet vara klart negativt för likvärdigheten i skolsystemet. Den nationella timplanen måste gälla alla grundskolor.

Vidare måste timplanen brytas ned på stadienivå så att timfördelningen stämmer överens med grundskolans olika kontrollstationer. Det innebär exempelvis att ett specifikt antal timmar anges för matematikämnet för årskurserna 1-3, 4-6 och 7-9. I annat fall blir det svårt att följa upp så att alla elever verkligen får den garanterade undervisningstiden. En nedbrytning av timplanen per ämne och stadium rimmar väl med övriga skolpolitiska reformer, såsom ny läroplan med kursplaner. En sådan nedbrytning av tiden möjliggör också för staten att styra olika satsningar, till exempel om det är lågstadiet som behöver mer undervisningstid i något ämne.

Det är med stor bestämdhet förbundet driver ovanstående linje, av den enkla anledningen att kvalitet och likvärdighet ska vara ett signum för den svenska grundskolan.

Undervisningstiden är en av de viktigaste förutsättningarna för elevers lärande. Det innebär att den undervisningstid som ges måste hålla högsta kvalitet. Fler undervisningstimmar utan kvalitetsgarantier löser givetvis inte den svenska skolans problem med avseende på sjunkande elevresultat. Detta gäller oavsett ämne.

Specifika synpunkter på remisspromemorian

Lärarnas Riksförbund finner det mycket positivt att regeringen tar initiativ att göra förändringar i timplanen. Att matematikämnet får ökat antal timmar anser förbundet vara angeläget.

Lärarnas Riksförbund tillstyrker följande:

- Att matematikämnet tilldelas ytterligare 120 timmar i de skolformer som nämns i promemorian. Detta förutsätter dock att det finns behöriga lärare att tillgå för att undervisningstiden ska kunna utökas. Den viktigaste frågan handlar nämligen inte om ytterligare tid, snarare om vad som sker på de matematiklektioner som ges. Legitimerade lärare i matematik är en garanti för kvalitet i matematikundervisningen. Matematikämnet är ett synnerligen lärarintensivt ämne, det vill säga att mycket tid måste läggas på genomgångar och förklaringar. Detta visade Skolverket i en undersökning från 2003.

Lärarnas Riksförbund avstyrker följande:

- Förslaget om att fortsätta tillåta det som i timplanen kallas för skolans val, där matematik, svenska och svenska som andra språk, samt engelska nu ska undantas från möjligheten att få sin ämnestid reducerad med upp till 20 procent. Förbundet anser att de ämnen och den tidsfördelning som anges i timplanen ska respekteras. Profilering och skolans val måste räknas som ytterligare undervisningstid, utöver det golv för varje ämne som anges i timplanen. Vissa ämnen

ska inte behöva stryka på foten i lokala prioriteringar, då detta strider mot likvärdigheten i systemet.

Skolans val, elevens val och möjligheten för grundskolor att frångå timplanen underminerar arbetet mot en likvärdig skola. Att skolor kan dra ned på undervisningstiden för ett eller flera obligatoriska ämnen är direkt olämpligt. Den nationella timplanen är till för att garantera ett minimum av undervisningstid per ämne. Om något ämne anses vara viktigare på någon skola står det den skolan fritt att utöka undervisningstiden.

Lärarnas Riksförbund föreslår följande:

- Den nationella timplanen måste gälla samtliga skolor och huvudmän för att arbetet med att stärka likvärdigheten i svensk grundskola ska uppfattas som legitimt. Timplanen måste modifieras enligt vad som beskrivs under rubriken ”Generella synpunkter” i detta remissvar. På så vis rör såväl regeringens promemoria som detta remissvar timplanekonstruktionen som sådan, inte endast undervisningstiden i ämnet matematik.
- Skolinspektionen måste få ett tydligt uppdrag av regeringen att inspektera och utvärdera undervisningstiden i samband med inspektion.
- En översyn behöver göras av samtliga grundskolans ämnen vad gäller tidstilldelning och tidsanvändning. Den analys som Skolverket genomförde inför Lgr11-reformen är otillräcklig, både som underlag för beslutsfattande och till sin form som arbetsmaterial.
- Staten bör utreda möjligheten att införa tioårig grundskola, där dagens förskoleklass inlemmas i skolstrukturen.
- Det är av största vikt att de pengar som avsätts till föreslagna satsning verkligen är nya pengar, direkt avsedda för den specifika satsningen. Staten måste vidare uppmana parterna att hantera frågan så att befintliga matematiklärare inte belastas med mer undervisningstid, det vill säga fler lektioner att förbereda, hålla och efterarbeta.

Med vänlig hälsning
LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Metta Fjelkner
Ordförande

Olof Lundborg
Utredare